

Stimulē zinātnes un uzņēmēju sadarbību

Šobrīd apjomīgākais Eiropas Savienības finanšu instruments Horizon 2020 veidots, lai veicinātu pētniecību un vienlaikus sekmētu mazo un vidējo uzņēmumu attīstību

Līdzīgas programmas ar dažādiem nosaukumiem (pirmā līdz septītajai ietvarprogramma) darbojas jau kopš 80. gadiem. «Šoreiz finansējums ir vēl lielāks, un iespējas pieteikties maziem un vidējiem uzņēmumiem – plašākas un vieglākas,» saka Rolando Huapajja-Delgado, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Biznesa informācijas tīkla Latvijā vecākais speciālists. *Horizon 2020* kopējais budžets ir 80 miljardi eiro. Vaicāts, uz cik lielu finansējuma daļu var cerēt Latvijas uzņēmumi, viņš norāda, ka viss atkarīgs no pašiem. «Cik izcīnīsim, tik dabūsim,» teic R. Huapajja-Delgado. Saraksts ar nozarēm, kuras pārstāvošie uzņēmēji var pieteikties programmā, ir plašs un ietver dažādas jomas, sākot no lauksaimniecības, beidzot ar kosmosa tehnoloģijām. Nav ne ģeogrāfiska, ne nozaru dalījuma, bet, iesniedzot projektu, jāatceras, ka jākonkurē ar visiem citiem Eiropas uzņēmumiem, un ir svarīgi, lai projekts risinātu kādu Eiropas līmeņa problēmu.

Programmu koordinē un projektus izvērtē Eiropas Komisija. «Uzņēmējs aizpilda veidlapas datorā un ar interneta palīdzību tās nokļūst Briselē, kur vērtētāji katru projektu izvērtē,» saka Jūlija Jaunrodziņa, LIAA Eiropas Biznesa atbalsta tīkla Latvijā projektu vadītāja. Uzņēmēji ar saviem jautājumiem var vērsties LIAA Eiropas Biznesa atbalsta tīklā, kā arī Nacionālajā kontaktpunktā Valsts izglītības attīstības aģentūrā.

Eiropas konkurētspējai

Viens no *Horizon 2020* galvenajiem mērķiem ir risināt sabiedrībai svarīgas problēmas. Trīs galvenās prioritātes ir zinātniskā izcilība, vadošā loma industrijā un sabiedrības problēmu risināšana, un tās ietver tādas tēmas kā pārtikas drošība, veselība, IT, datu aizsardzība, medicīna, biotehnoloģijas utt. «Galvenais mērķis ir veicināt Eiropas Savienības mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēju, un viens no labākajiem veidiem, kā to izdarīt, ir veicināt inovatīvu lietu ražošanu un īstenošanu Eiropā. Tāpēc *Horizon 2020* liels

Galvenās *Horizon 2020* prioritātes ir zinātniskā izcilība, vadošā loma industrijā un sabiedrības problēmu risināšana, un tās ietver tādas tēmas kā pārtikas drošība, veselība, IT, datu aizsardzība, medicīna, biotehnoloģijas utt.

uzsvars tiek likts nevis uz pašiem izgudrojumiem, bet arī uz to komercializēšanu. Tieši spēja pārdot Eiropā un pasaulē ir šīs programmas galvenais mērķis, jo tā tiek radītas jaunas darbavietas, palielināts samaksāto nodokļu apjoms u.tml.,» saka J. Jaunrodziņa.

Horizon 2020 var iedalīt divās daļās – pētniecības uzsaukumos un mazo un vidējo uzņēmumu apakšprogrammā *SME Instrument*. Mazo un vidējo uzņēmumu apakšprogrammā uzņēmums var startēt viens pats, bet, piesakoties pētniecības uzsaukumos, jāveido konsorcijs ar vismaz diviem citiem partneriem no dažādām valstīm. Pieteikties var uzņēmumi, pētniecības institūti, universitātes u.c. veida juridiskas personas. LIAA Eiropas Biznesa atbalsta tīkla Latvijā koordinatore Inga Valdmane uzsver, ka šī ir Latvijas uzņēmumu lielā iespēja – tie var pieteikties ne vien paši, bet arī startēt kā partneri citu valstu koordinētajos projektos. Sadarbību atvieglo tas, ka Eiropas

biznesa atbalsta tīklā ir 600 organizācijas 53 valstīs. Ja kādam uzņēmumam nepieciešams partneris kādā citā valstī, tas vērsas vietējā organizācijā, kas izsūta paziņojumu citām valstīm, kas savukārt pārsūta to savas valsts piemērotākajiem kandidātiem.

Pasaules līmenī

Valodas tehnoloģiju uzņēmums *Tilde* konsorciā ar partneriem no vairākām valstīm šobrīd realizē divus projektus, kas atbalstīti *Horizon 2020* programmā – *QT21* un *FREME*. *QT21* atbalstīts pētnieciskajā sadaļā ar mērķi rast jaunas metodes un zināšanas mašintulkošanas sistēmu veidošanā un izveidoto sistēmu optimizēšanā, lai nodrošinātu labāku mašintulkošanas rezultātu visām Eiropas Savienības oficiālajām valodām. Savukārt *FREME* projekts ir atbalstīts pētniecības un inovāciju sadaļā. Šī projekta mērķis ir izpētīt jaunas paradigmas digitālā satura bagātināšanas risinājumos un pielietojumos, izmantojot inovatīvas tehnolo-

ģijas, būs iespēja apstrādāt liela apjoma daudzvalodu digitālo saturu un pievienot papildu vērtību esošajam digitālajam saturam. «*Tilde* jau ir piedalījies *Horizon 2020* priekšgājējā – 7. ietvarprogrammā. Mūsu partneru loks ir plašs, un Eiropā mūs zina kā labus speciālistus terminoloģijas, mašintulkošanas un datu apstrādes risinājumu izstrādē. Mūsu sadarbības partneriem radās ideja, kopīgi to noslīpējām un sagatavojām projekta pieteikumu,» stāsta Aivars Bērziņš, *Tilde* projektu direktors. Lielākoties *Horizon 2020* projekti ilgst no 24 līdz 36 mēnešiem. *QT21* ir 36 mēnešu projekts, *FREME* – 24 mēnešu. «Dalība *Horizon 2020* projektos ir apliecinājums, ka projekta ideja un risinājumi ir pasaules līmeņa inovācija. Caur dalību tajos mēs rodam iespēju iegūt jaunas zināšanas un metodes, ko varam izmantot, lai varētu vēlāk sniegt jaunus un inovatīvus pakalpojumus un pielāgotus risinājumus dažādiem pielietojumiem Latvijā un ārpus tās robežām,» saka A. Bērziņš.

Interese pieaug

Kā liecina Eiropas Biznesa atbalsta tīkla Latvijā rīcībā esošā informācija, Latvijas aktivitāte, piesakoties *Horizon 2020* programmā, pagaidām ir salīdzinoši neliela, bet tā turpina stabili pieaugt. Līdz šim atbalstu ir saņēmuši seši projekti, kuru koordinatori ir no Latvijas. «Igaunijā ir stipri aktīvāki, lietuvieši – arī. Visaktīvākās valstis pašlaik ir Itālija, Spānija un Lielbritānija,» saka R. Huapajja-Delgado. Iespējams, tas tāpēc, ka programma vēl ir salīdzinoši jauna un Latvijas uzņēmēji ar to vēl nav iepazinušies. «Visiem vairāk zināmi ir ES struktūrfondi, un cilvēki nav informēti, ka ir programmas, kuras administrē tieši EK Briselē, turklāt pieteikšanās ir angļu valodā,» saka J. Jaunrodziņa. A. Bērziņš pieļauj, ka Latvijas uzņēmumu visai kūtrā pieteikšanās saistīta ar to, ka nav pietiekamas informācijas par iespējām, ko var sniegt šī programma, kā arī no dalības inovāciju projektos var atturēt

tas, ka iztrūkst inovāciju kultūras uzņēmumos. «Ir jāņem vērā, ka konkurence ir liela un idejas tiek iesniegtas no visas Eiropas, kas nozīmē, ka idejai ir jābūt pietiekoši konkurētspējīgai Eiropas līmenī. Vēl jāreķinās ar to, ka projektu sagatavošanā nepieciešamas investīcijas. Projekta pieteikuma iesniegšana nav garantija, ka projekts tiks apstiprināts un finansēts. Nereti finansējumu saņem viens no padesmit pieteikumiem,» viņš norāda. Arī *Tilde* ir pieredze, ka projekti negūst atbalstu. Taču tas dod zināšanas par to, ko vērtētāji sagaida no projektiem. «Ir bijuši gadījumi, ka projekta pieteikums iegūst pietiekamu punktu skaitu, bet finansējuma apjoms ir nepietiekams, un finansējumu iegūst tikai paši labākie ar visaugstāko punktu skaitu. Arī ar labu vērtējumu var neiegūt finansējumu projekta realizēšanai. Tāda ir realitāte,» saka A. Bērziņš. Tāpat var gadīties, ka projekts netiek apstiprināts tādēļ, ka nav ievērotas kādas no formālajām prasībām projekta pieteikumam.

Kopumā *Horizon 2020* pirmajā gadā atvērtajos konkursos tika iesniegti 234 projektu pieteikumi ar Latvijas dalībnieku iesaisti tajos. Sekmīgs ir bijis 51 projekts. Interese ir pieaugoša un kvalitatīva, nevis kvantitatīva. «Uzņēmējiem, kuri nāk uz semināriem, jau ir konkrēti jautājumi. Kopumā uzņēmējiem vajadzētu vairāk ticēt sev. Daudzi ierauga *Horizon 2020* dalībnieku portālu un sabīstas, pat nemēģinot iedziļināties, lai gan tur viss ir aprakstīts pa soļiem. Protams, tas prasīs laiku, bet tur nav nekā tāda, ko nevarētu izdarīt,» spriež R. Huapajja-Delgado.

Tilde projektu direktors uzskata, ka būtu vērtīgi, ja Latvijā atbalstītu uzņēmumus projektu pieteikumu sagatavošanā. Viņš ir dzirdējis, ka dažās Eiropas valstīs ir atbalsta programmas, kurās tiek līdzfinansēta projektu sagatavošana, kuri ieguvuši noteiktu punktu skaitu. «Pieļauju, ka tas varētu veicināt Latvijas uzņēmumu iesaisti, ja tiktu nesepta daļa no ieguldītajām finansēm gadījumos, kad projekts nav apstiprināts,» saka A. Bērziņš.